

V židovském westernu se střílí slovy

Rozhovor s režisérem André Hübner-Ochodlem

Po několika letech se vracíte do Ostravy – vnímáte nějaké změny?

„Aréna se stala Divadlem roku, takže hostování v takovém souboru je velkou ctí, jsem rád, že tady můžu opět být. To ocenění si Aréna zaslouží, odráží mnoho let konsekventní umělecké práce. Naše divadlo letos slavilo dvacet pět let svého vzniku, takže vím, jaký kus těžké práce má Aréna za sebou – být atraktivní pro diváky, ale zároveň si udržet vysokou uměleckou úroveň. A co se města týče – cítím tady nový život, Ostrava se rozvíjí, jen bych si dával pozor na tu novou architekturu. Například Nová Karolína je architektonicky velmi špatná. Nápad vytvořit nové centrum s novým životem je dobrý, jen to dobře nevypadá. Kdyby se raději opravila zdevastovaná Ostravica, kde jsem i já kdysi rád nakupoval...“

Jste neustále na cestách, je to životní styl, který vám vyhovuje?

„Už ne! Každá cesta mě stresuje, hlavně pobyty v hotelech. V kolika cizích postelích já už spal! Je mi padesát a nejspokojenější jsem doma, když vystupuji ve svém divadle. To je pro mě nejšťastnější doba, vyspím se ve vlastní posteli, mám to kousek do divadla, kde si zazpívám se skvělými muzikanty, vrátím se domů, sednu si na balkón se skleničkou bílého vína, zklidním se a jdu spát opět do své postele! Na druhou stranu zpívání miluji, a pokud se mu chci věnovat, tak to bez cestování a hotelů prostě nepůjde. Ale беру si s sebou svůj vlastní polštář, závěsy na okna, abych si je zatemnil... Raději cestuji autem, protože do letadla by mi to všechno nevzali.“

Můžete přiblížit vaše divadlo Teatr Atelier v polských Sopotech?

„Zpočátku to bylo studio uvádějící především současnou německou a rakouskou dramaturgii, která se v Polsku vůbec nehrála. Pořídili jsme překlady her a většinou tyto texty inscenovali v polských premiérách. Pak se k nám přidala Agnieszka Osiecka, velká básnířka a autorka písňových textů pro naše přední zpěváky. Tato polská literární ikona pro nás psala hry, písně, adaptovala texty. Tehdy se naše divadlo otevřelo zpívané poezii, tzv. herecké písni, která je v Polsku velice populární. Je podobná šansonům, které u vás zpívá třeba Hana Hegerová, jen je posílena ta dramatická složka a jde o jakousi formu představení. Agnieszka s námi strávila tři roky a nyní se v našem divadle každoročně koná celopolská soutěž, které se účastní interpreti jejích textů. Agnieszka Osiecka otextovala více než dva tisíce písní a právě mladí lidé, kteří se pokoušejí o jejich novou interpretaci, u nás vystupují. A pak ještě naše divadlo každoročně pořádá festival Setkání s židovskou kulturou, tedy s umělci z židovského kulturního světa. Základem festivalu je vždy vlastní premiéra hudebně poetického útvaru v jidiš, se kterým pak během roku vystupujeme i mimo Sopoty.“

Vaše divadlo překvapivě funguje jen v létě...

„Naše divadlo stojí v samém středu Sopot, přímo na pláži. Sopoty jsou polským prázdninovým centrem, kam se v létě sjíždějí lidé z celé země. Před pětadvaceti lety jsme tady byli první scénou, která hrála v létě, a byla to trefa do černého. Dnes už takhle funguje každé divadlo v téhle oblasti. Po zbytek roku pak jezdím s jidiš písněmi, a věnuji se administrativě, shánění sponzorů, grantům,

komunikaci s úřady apod. A také vymýšlím program na další léto. Naše divadlo tvoří jen dva lidé, takže práce je to dost.“

Jak jste se dostal ke zpěvu jidiš písní?

„Chtěl jsem zpívat šansony. Zpíval jsem Okudžavu, Brela, Brechta v různých jazykových verzích. Neměl jsem však žádný vlastní repertoár. Našel jsem tedy skladatele, který mi zhudebnil německou poezii, a díky tomu jsem posléze narazil na syna ředitele Židovského divadla ve Varšavě. Toho napadlo, že bych se měl zabývat židovskými písněmi. Byla to láska na první pohled, bylo to přesně to, co jsem hledal. Cítil jsem, že jidiš je můj interpretační jazyk.“

Vy sám pocházíte ze židovské rodiny?

„Historie mé rodiny je spojením dvou proudů, německého a polsko-židovského. Kořeny tam tedy jsou, ale nejsem praktikujícím Židem.“

Poprvé jste mimo své divadlo režíroval před několika lety právě v Ostravě a pravidelně se sem vracíte. Co vás sem stále láká?

„V Polsku jsem spojen jen se svým divadlem a nepracuji nikde jinde. Do Ostravy jsem se dostal díky tomu, že Bezručí chtěli před lety uvést hru Vlci Agnieszky Osiecké. A ta ve své závěti uvedla, že tento titul můžu inscenovat jen já. Česko jsem měl vždy rád, chtěl jsem dílo Agnieszky rozšířit i sem, a tak jsem zásadu držet se jen svého divadla porušil. A vždy se mi tady pracovalo velice dobře, mám rád české herectví. Líbí se mi lehkost a bohatá fantazie zdejších herců, která mě silně inspiruje. Jsou flexibilní a lační práce s novými režiséry a texty“.

Texty, které děláte, jsou většinou poněkud temné...

„Smrt je pro mě centrální otázkou celého života. A také smutek lidské existence. Nemyslím si, že je lidský život nějaké extra pěkný dárek, nikdo se nás neptal, jestli tady chceme být. Nicméně bychom měli vždy konat tak, jak nejlépe umíme. A také zjistit, proč tady vlastně jsme, v čemž mi některé hry hodně pomáhají. Třeba právě ty Taboriho.“

V KSA děláte už druhého Taboriho – čím je tento autor pro vás tak výjimečný?

„Když mě učil na univerzitě v Giessenu, zjistil jsem, že máme stejný názor na umění. Že by mělo způsobit stav sebezapomnění. Člověk by se měl cítit tak, jak se ještě nikdy necítil, a tím v sobě poznat nepoznané. Aby ho napadly věci, které ho do té doby nenapadly. Umění by vůbec mělo přinést jakýsi nový stav naší lidské existence. A také má Tabori dokonalý sluch na dialogy. Bílý muž a Rudá tvář, to jsou skvělé dialogy a monology na téma toho, kdo je víc zasažen osudem.“

Říkáte, že hra, abyste ji chtěl inscenovat, vás musí chytit a nepustit – čím vás chytil Bílý muž a Rudá tvář?

„Setkání partičky společenských outsiderů, kteří se sejdou v poušti Skalistých hor, jako je židovský obchodník s postiženou dcerou, Indián, který žádným Indiánem vlastně není, hloupý osel a sup mrchožrout, mi přijde natolik zajímavé a zábavné, že mě vždy ráno vzbudí a nutí mě s tou věcí něco na jevišti udělat.“

Co si máme představit pod podtitulem „židovský western“?

„To je western, ve kterém se nestřelí zbraněmi, ale slovy.“

Ptala se Alice Taussiková